

Entrevista a John Major sobre l'eupolítica britànica i la guerra a l'ex-Iugoslàvia

"Igual que Beirut"

¿Intervenció militar europea en la guerra civil iugoslava? ¿Por de Londres que els alemanys units no vulguin dominar la Comunitat Europea? ¿Aspira Anglaterra a retallar els poders de la Comissió comunitària de Brussel·les? Heus ací algunes preguntes per al premier britànic.

Senyor primer ministre, durant aquests sis mesos el vostre país presidirà el Consell de Ministres europeu. És a dir que haureu de dur a la pràctica el compromís de l'eurocimera de Lisboa tot aprofundint i ampliant políticament la Comunitat. ¿No són dos objectius excoents?

—Gens ni mica. La Comunitat té problemes que afecten tots els estats membres. Però l'ampliació és un imperatiu històric. La CEE no pot de cap manera convertir-se en un club de nacions riques de l'Europa occidental. No era aquesta la visió dels seus fundadors, ni és la idea que me'n faig.

—¿Qui hi voldríeu?

—Voldria que hi fossin els estats de l'EF-TA i, més endavant, els de l'Est: Polònia, Hongria, Txecoslovàquia —com a txecs i eslovacs, tal vegada—. El gran regal que la CEE ens ha fet, i que fa a les generacions futures, és aquest lligam entre economia i seguretat que bandeja els conflictes armats d'Europa occidental. És per això que l'hem d'aprofundir i eixamplar, la Comunitat.

—¿Què en podem esperar, de la pròxima cimera d'Edimburg, al desembre?

—Hi ha unes prioritats ben clares: completar el mercat interior i avançar en l'ampliació. Hem de preparar les negociacions amb l'EFTA i veure com podem obrir els nostres mercats a l'Europa de l'Est, en el marc dels convenis d'associació. Hem de provar si més estats de l'Est s'avindrien a convenis comercials i de cooperació.

—Anglaterra sempre ha estat reticent a transferir gaires poders a la Comissió Europea. ¿Ara què, l'eixalareu sota la consigna de la subsidiaritat?

—Hem d'insuflar-li vida, d'una vegada, a aquest terme detestable. Pertot dins la Comunitat es palpa el desig que, les decisions, es prenguin en l'àmbit nacional o local, no a Brussel·les. Per molts europeus es tracta d'una repatriació de la democràcia, i és tan perceptible en les pressions que exerceixen els *länder* alemanys, com a les diverses re-

gions britàniques i a la Cambra dels Comuns o en el resultat del referèndum danès. Subsidiaritat no significa pas barrar l'avanç d'Europa, sinó menys ingerència de Brussel·les.

—I menys harmonització...

—Abans que res hem de veure com delimitar el dret europeu vigent, sempre que sigui inútilment tutelar o superflu.

—Si Delors s'hi avé...

—Delors és el president de la Comissió Europea, i ha de fer allò que el Consell de Ministres determini.

—Afirmeu que voldríeu incrustar la Gran Bretanya al cor d'Europa, però, com més va més els britànics en voldrien estar al marge. ¿Tiren el premier i el seu poble per camins divergents, en la qüestió europea?

—No ho crec pas. Entre nosaltres el problema capital és la por que la CEE no es torni massa centralista i massa poderosa, a costa del nostre govern i de les nostres institucions locals, públiques i privades

—¿Voleu dir que no hi ha encara en molts britànics una bona dosi de nostàlgia d'un magnífic aïllament?

—Sí. Molta gent l'enyora, cert. Però el magnífic aïllament no és pas la política que aplica el govern. Nosaltres volem cooperar amb la Comunitat en les decisions sobre el futur. Fóra absurd de marginar d'Europa una nació tan poderosa com el Reialme Unit. Anar a remolc, rai, no ho farem pas.

—Doncs ¿per què us oposeu a un referèndum sobre el Tractat de Maastricht, com reivindica la senyora Thatcher? ¿Tèniu por de perdre?

—La nostra democràcia parlamentària no preveu referèndums. Tampoc no hi hagué votació popular per a signar el Tractat de Roma ni l'Acta Única Europea...

—Però en 1975 sí que es va convocar un referèndum sobre la permanència a la CEE, i un 67% de britànics va votar en favor d'Europa.

—Va ser per raons tàctiques del Partit Laborista, que estava dividit. Jo no hi estic,

per argücies d'aquestes de política de partit.

—Bé, tampoc no es pot pas dir que hi hagi tanta unitat en el vostre partit... Si a la Cambra dels Comuns no obteniu la majoria en favor de Maastricht... ¿serà motiu de dimitir?

—La qüestió no es planteja, perquè obtindrà la majoria.

—Entre més coses, Maastricht hauria d'assentar els fonaments d'una política europea d'exteriors comuna. En la guerra civil iugoslava les accions comunitàries de la CEE han resultat un fracàs estrepitos. ¿No prova això que Europa no és madura per a una política estrangera i de defensa comuna?

—En alguns aspectes, hi ha divisions sobre el cas de Iugoslàvia. El pinyol d'una política estrangera i defensiva comuna està a emprendre una actuació comuna quan hagi unanimitat, perquè és llavors que serem més forts. Doncs bé, és en aquesta direcció que hem d'avançar. Quan no hi hagi unanimitat, cada nació que adopti les seves pròpies decisions. No em puc pas imaginar una Alemanya deixant-se manar la seva política estrangera per grecs i portuguesos. Doncs, això mateix val per a francesos, britànics i tots els altres.

—¿És a dir: cooperació, no integració?

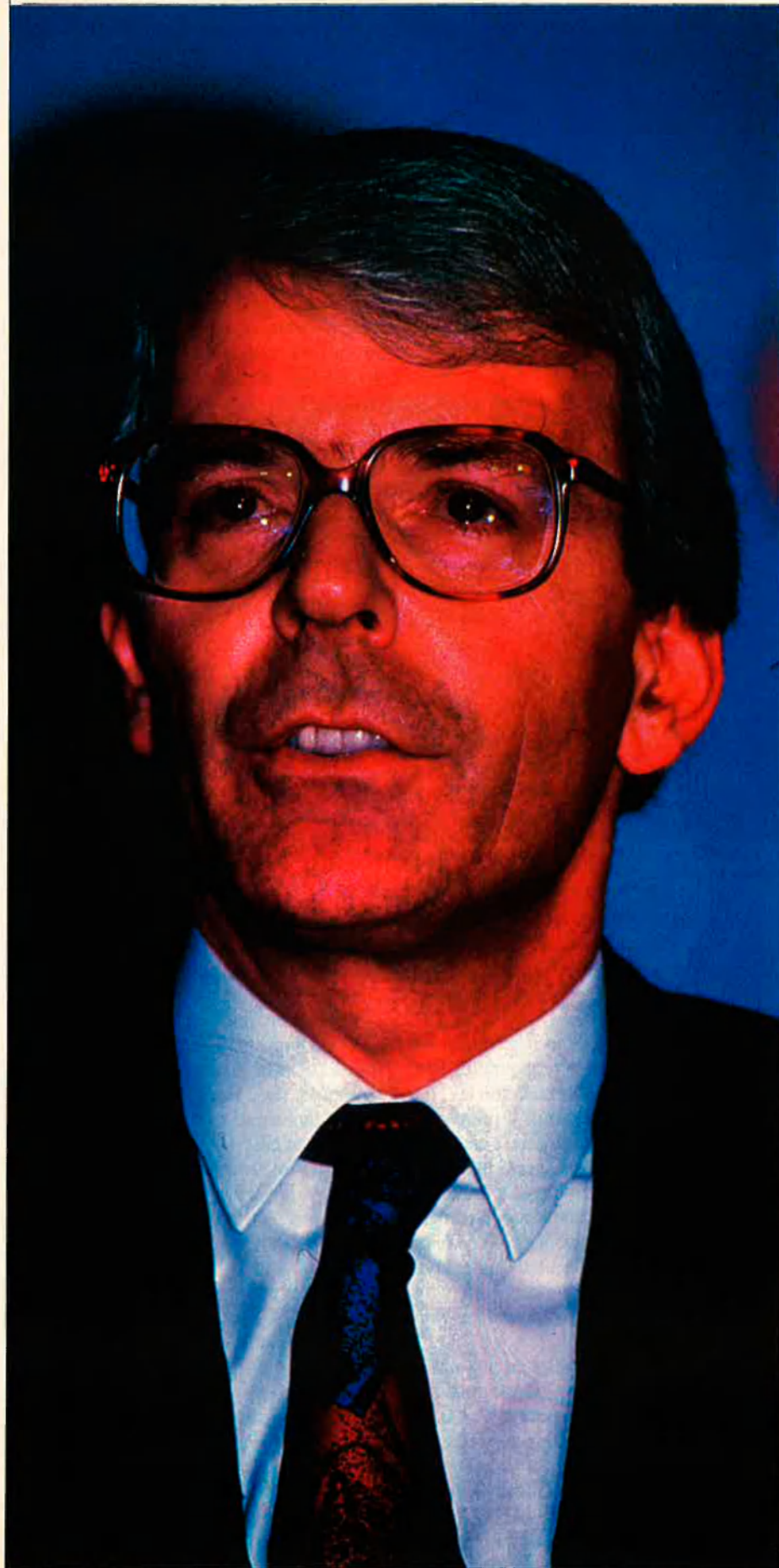
—Justa! Més contundent no es podria dir.

—¿Us sembla un error que, pressionada pels alemanys, la CEE s'hagués afanyat a reconèixer les repúbliques dissidents d'Eslovènia i Croàcia, quan els britànics s'haurien estimat més d'esperar?

—Ens hauríem estimat més d'esperar, sí; però no era una qüestió crucial. Durant el debat ja vam acceptar que el reconeixement era justificable. Si no ens haguessin convençut, tampoc no hi hauríem cooperat.

—¿Què en penseu de la desfílada del president francès, François Mitterrand, a Sarajevo?

—Va ser una sorpresa. Va ser molt valent, Mitterrand. Em va causar admiració.

—¿No demostra, tot plegat, que un home decidit pot aconseguir més que no pas dotze estats que no paren d'entrebancar-se a còpia d'objeccions?

—Fóra exagerat de dir que aquesta visita hagi modificat especialment la política. Els francesos hi tenen velles relacions, amb Sèrbia.

—¿Us la imagineu, una intervenció militar dels estats comunitaris sense col·laboració nord-americana?

—No seria gens assenyada. Una acció d'aquesta mena, l'han de coordinar les Nacions Unides. ¿Què vol dir, emperò, intervenció militar? Si vol dir ajuda humanitària, com ara la tramesa de productes alimentaris, sota protecció militar, llavors, prou. Enviar-hi forces militars per assegurar la pau, un cop instaurada, també pot estar bé. Ara, descompartir per la força els bàndols en lluita fóra crear una situació completament nova. ¿Heu vist mai els voltants de l'aeroport de Sarajevo? Recorden poderosament Dien Bien Phu...

—... envoltada de turons coberts de boscos, d'on en 1954 els vietminh van foragitar els francesos a trets.

—Efectivament. No hi farien res, un parell de milers d'homes, allà; caldrien grans contingents de tropes. I a més, s'hi haurien d'estacionar una llarga temporada. Igual que a Beirut.

—¿Però els avions que transporten l'ajuda no necessitarien protecció de maquinària bèl·lica?

—No n'estic del tot segur. La guerra als voltants de Sarajevo es fa, essencialment, per terra. Els avions podrien ser objectius d'obusos terra-aire, i les pèrdues en vides humanes, devastadores.

—Ès a dir que no esteu disposat a enviar-hi tropes britàniques...

—Col·laborarem en operacions humanitàries, tota vegada que les Nacions Unides ho considerin oportú.

—¿Amb quines expectatives assistireu a la cimera econòmica mundial de Munic?

—Per nosaltres, les qüestions prioritàries són tres: primera, volem enfortir la confiança en un creixement durador, i no inflacionari, de l'economia mundial; segona, tenim ganes d'ocupar-nos del progrés de l'ex-URSS i de l'Europa de l'Est —es tracta, més que altra cosa, de tirar endavant la reforma econòmica i la seguretat de les centrals nuclears—; tercera i última, volem insistir perquè el Tercer Món no quedi arraconat.

—Europa pateix dels alts tipus d'interès alemanys. ¿Pensen pressionar Bonn, els seus socis, perquè el govern federal vigili millor el seu pressupost?

—A tot arreu del món els estats voldrien tipus d'interès més baixos. El govern i el banc federals saben prou que han de contenir el dèficit pressupostari... No necessiten pas consells de l'exterior.

—A Europa —i no diguem a la Gran Bretanya, entre els cercles de la senyora Thatcher—, circula la por que l'Alemanya unida no vulgui dominar la CEE.

—Fa molt que Alemanya és una potència econòmica plena de dinamisme. No tinc cap dubte que vencerà les dificultats sorgides amb la reunificació, encara que els problemes siguin més grossos d'allò que molts s'havien afegit. Però no sóc pas del parer que una Alemanya superpoderosa vulgui dominar Europa. Admiro el canceller federal Helmut Kohl i la seva manera d'organitzar la política i de veure el futur.

—Amb tot, el govern Kohl us ha administrat un cop ben dur abandonant el projecte Jager 90. ¿No us sentiu defraudat?

—Encara esperem un informe detallat del govern federal, de com veu el futur d'aquest projecte. Jager 90 és un exemple ben il·lustratiu de cooperació europea. Estem convençuts que en el futur sorgirà la necessitat d'un nou avió de guerra flexible i polifacètic.

—¿No és il·lògic que, d'una banda, el vostre govern es negui a entrar en la Unió Monetària europea i, d'altra, reclami que la seu del banc central europeu sigui a Londres?

—No. Londres és el mercat de divises més gran del món i el centre de negocis amb l'ecu més important. La participació de la Gran Bretanya en els negocis bancaris internacionals duplica llargament la de França i gairebé quadruplica la d'Alemanya. Per a la Comunitat, Londres és, senzillament, la plaça millor i més a l'abast per al banc central europeu.

—Alemanya es queixa que l'ajuda als països de l'Est carrega en excés sobre les seves espatlles. ¿No hi podria participar més la Comunitat?

—Cada estat té unes regions que ajuda preferentment. Alemanya té interessos ja històrics a l'Europa de l'Est i, per tant, trobo comprensible que avui s'hi hagi compromès amb més força. Els interessos històrics de la Gran Bretanya són a l'Àfrica i a l'Orient Llunyà, on enviem una aju-

da superior a la dels altres. També França té les seves regions preferides. Cert que Alemanya despèn més a l'Europa oriental, però, en conjunt i a escala mundial, els altres no donen pas menys.

—¿Perpetuareu la tradició de tots els governs britànics, acabada fins i tot la guerra freda, de cultivar unes relacions de preferència amb els EUA?

—Es clar que sí! Fóra una bogeria de marcar una ratlla divisòria i haver d'elegir entre l'amistat dels socis europeus o la dels EUA, amb qui estem històricament i estretament vinculats. No hi ha elecció possible entre germà i germana.

“Totes les empreses de l'estat privatitzades, per exemple la British Telecom, funcionen avui millor que no pas abans”.

—La vostra predecessora a Downing Street, la flamant baronessa Thatcher, afirma que vós us limiteu a viure de l'herència thatcheriana. ¿Com la veieu, la societat britànica de demà?

—No em consta que ho hagi dit, ni en quin context. El que jo propugno és una societat en la qual, molt més que no fins ara, les decisions es tornin a prendre a baix, començant per la família. I això tant si es tracta d'educació o de sanitat com d'altres qüestions. Estem decidits a mantenir els impostos més baixos possibles, perquè la gent amb un màxim de diners a la butxaca es marqui ella mateixa la seva pròpia vida.

—¿Majorisme igual a thatcherisme amb un rostre més humà?

—Sóc conservador arrelat en una tradició que es remunta fins al tombant de segle. I això no és thatcherisme. A banda que els “ismes” no m'interessen gens ni mica.

—¿Prosseguireu la privatització de les empreses de l'estat?

—Privatitzarem sectors que altres ni ha-

vien gosat imaginar: mines de carbó, ferrocarrils i més encara. Mirem les companyies privades de l'aigua: ara volen invertir més de 28.000 milions de lliures esterlines a millorar l'abastament d'aigua potable, cosa que abans hauria hagut de pagar el contribuent. Totes les empreses de l'estat privatitzades, per exemple la British Telecom, funcionen avui millor que no pas abans.

—Senyor primer ministre, una pregunta personal. Sou fill d'una família pobre i la vostra formació escolar és modesta; de jove us havíeu sentit la humiliació de fer les cues dels parats, com vós mateix

heu explicat. En un rerefons social semblant ¿no heu tingut mai la temptació de fer-vos d'esquerra?

—Mai, ni un segon. Hem de tocar de peus a terra, i el socialisme no hi toca. Cal tenir en compte la naturalesa humana, tal com és, i el socialisme no ho fa.

—Sí, però d'aquesta idea a la filosofia tory hi ha un bon tros. ¿Què ho va fer que optéssiu per ser tory?

—Crec que cal assumir les esperances i les aspiracions connaturals dels homes. La gent vol determinar tant com es pugui la seva pròpia vida. Com més la teva vida hagi estat

víctima de l'autoritarisme, amb més força voldràs estalviar-ho als altres. És aquesta, l'experiència que m'ha convertit en un conservador encara més convençut.

—¿Teniu amics d'esquerra?

—¡Naturalment! Tinc molts i bons amics que no comparteixen les meves opinions polítiques. ¡Déu ens guard de polítics que només tinguessin amics entre la gent que pensés com ells!

—El vostre contrincant derrotat, el líder del Partit Laborista Neil Kinnock, ¿ho és, amic vostre?

—La meua relació amb Mr Kinnock és completament satisfactòria. Tenim diferències polítiques profundes, però cap animositat personal.

—Després de la vostra victòria electoral li vau enviar una carta. ¿Què li hi dèieu?

—Això sí, que no ho descobriré pas. Era una carta pesonal.

—Senyor primer ministre, gràcies per l'entrevista.